



Quadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singvlos Qvadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibvs, Sacræ Scriptvræ, Et Rervm notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Qvæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiuè, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Evang. Præteriens Iesus vidit hominem Cæcum à natiuitate. Iohan. 9.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)



DOMINICA DE CÆCO.

CONCIO PRIM A.

Præteriens Iesus, vidit hominem cæcum à natiuitate.

Ioan. 9.

ARGVMENTVM.

In hac illuminatione considerantur tria: excellentia operis, modus, & effectus. Ponderantur verba illa: Expuit in terram, & discooperiuntur mysteria pulchra.

INTERROGATIO illa Discipulorum: Domine, quis peccauit hic aut parentes eius, ut cæcus nasceretur? & responso illa Domini. Neque hic peccauit, neque parentes eius, sed ut manifestentur opera Dei in illo. Duo nobis ostendunt. Alterum ex parte nostra, alterum ex parte Dei. Quod nostrum est, appetitus est quidam naturalis dignoscendi causas rerum, in qua cognitione mens mirabiliter delectatur. Vnde quidam Philosophi in hoc beatitudinem constituerunt, & ad hoc magnis laboribus conati sunt peruenire. Quod Dei est, est hoc, quod Deus ipse, qui hunc appetitum in natura nostra plantauit, approbat illum, eique, quando regulatus est, egregie satisfacit. Probatio vtriusque est hæc, quoniam seipsum hominibus proposuit co-

gnoscendum, quæ in cognitione illorum stat perfectio. Et interim dum seipsum appetitum in cælis demonstraret, per opera manuum suarum prospici voluit, quod ut facerent, mouit illos appetitu naturali, & delectauit eos in creatura sua, in qua resplendet ipse Creator. Misit scriptorem, qui illum prædicaret totius orbis conditorem. Illuminavit sapientem: qui scripsit. Dominus sapientia fundauit terram, Prom. 3. stabiliuit cælos prudentia Sapientia illius eruperunt abyssi, & nubes rore concresecunt. Vbi quatuor partes mundi complexus est. Infimam, quæ est terra; supremam, quæ est cælum, vbi sunt luminaria; duas medias, inferiorem quæ sunt aquæ, id est abyssi; & superiorem, vbi sunt nubes, & vnde pluuia descendit. Hæ enim quatuor euidentes sunt. Nam de aliis, si quid est aliud, nulla est certitudo, aut euidentia. Hoc est lumen excellentius, quam exterius istud lumen capitis nostri exteriorum oculorum, quod etiam in hoc præstans est, & nobile; quod huic interiori maxime subseruit. Nam per illud plures cognoscimus rerum differentias, quibus gradatim ad diuini effectoris ascendimus cognitionem. Ac proinde tunc cæcum Christus illuminauit, quando de causis rerum cognoscendis agebat cum discipulis. Hoc ergo

ergo lumē vt consequamur, opus hoc Domini, ob id ab eo ex industria factum, cōsideremus: vbi tria, opus, modus, effectus.

2
Diuisio.
Psal. 10. 2. Opus est illuminatio cæci nati, opus (inquam) ad eō insignē, vt verum sit. *A saculo non est auditum, quod quis aperuerit oculos cæci nati.* Multa & magna opera Domini, ex quibus in omnes voluntates eius. Sed a saculo non est auditum, quod quis aperuerit oculos

Heb. 11. 35.
Exod. per totum. cæci nati. Opus seruatum vsq; adhuc. *Acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos, conualuerunt de infirmitate.* Magna prodigia facta sunt in Ægypto, in mari rubro, in deserto, in progressu populi. Deus ostendit Patribus mirabilia, quibus & apparuit multifarie multisque modis. Clau-

3. Reg. 17. 1
Et 18. 1. sum est cœlum, iterumque apertum est ad preces Eliæ, multaque his similia bona opera Dominus ostendit. *Sed non auditum, quod quis aperuerit oculos cæci nati.* Tanta operis magnitudo postulat, vt eius modus, & effectus attentius attendamus; cum potissimum pertineat ad cognitionem; vt vita & prouocemur & ascendamus ad nobilissimam cognitionem. Ideo enim tantū opus illuminatio est. Illuminatio autem eius, qui in cōmuni natura videre aptus est, sed speciali, atque indiuidua persona ineptissimus est, vt tantō excellentius sit opus, quantō remotius & difficilius est.

3
In duobus ergo stat excellentia huius operis, quod sit illuminatio cæci; & quod sit illuminatio cæci nati. Ad illuminationē voluit pertinere, quoniam tota hominis perfectio visione sita est. In mundo sunt duo genera hominū, videlicet credentiū, & non credentiū. Fides autem est visio, qua nunc videmus per speculū, & in ænigmate, qua qui priuati sunt in tenebris conticescunt, & delitescunt. Vita autem excellens est intellectus. Vnde scriptum est. *Et*

Ioan. 1. 4.
Ec. 15. 3. *vita erat lux hominum. Et, Creauit illos p-*

Isai. 9. 2.
Mat. 4. 16. *ne vita. Et intellectus.* Huius autē vita nobilissime, est mors pessima. Vnde scriptum est. *Sedentibus in tenebris. Et umbra mortis.*

Ioan. 1. 4. 9 Sicut autem lux fidei superexcellit lumen naturæ; ita vita huius lucis vitam superexcedit naturalem, quæ idcirco in solo Deo est. *In ipso (inquit) vita erat. Erat lux vera, qua illuminat omnem hominem: cuius ex-*

perius sunt infideles. Ideo mors peccatorum pessima. Rursus lux aeterna summa hominum est beatitudo. *Qui sequitur me, habebit vitam aeternam.* Et contra: *Mittite eū in tenebras exteriores; ibi erit fletus & stridor dentium;*

& sicut lux illa aeterna est vita aeterna. Ita tenebræ illæ sunt mors aeterna, a qua nemo resurgit. De qua scriptum est. *In inferno positi sunt, mors depascet eos. Morientes non uiuant; gigantes non resurgent.* Ergo tota hominis excellentia in visione cōsistit, omnis hominum miseria cæcitas est. Fiat homo amens rationis experts, cū bestiis cōputatur, exors est humanæ societatis. Ideo qui in inferno videbunt honorem iustorū, cōtra se dicent. *Nos in sensati vitam illorū as-*

Psal. 111.
1sa. 2. 10. *sumus in saniam.* En quomodō totū re-

ducitur ad cognitionē? Vnde malū nostrū infania est, qua nō sanē de sanis iudicamus, vitam illorū aestimantes insaniam; illi autem sani fuerant in fide, in dilectione, in scientia, in vera intelligentia; quod nunc apparet, quando inter sanctos fors illorū est. Obseruemus igitur documentum sapientis. *Tene disciplinam, ne dimittas eam: custodi illam, quia ipsa est vita tua. Ne delitearis in semitu impiorum, nec tibi placeat malorum via.* Vera enim vita est vita sapientis & videntis. Semita autem impiorum & mors sunt & ad mortem ducunt.

Sap. 1. 4.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

Prm. 4. 17.

cernice resistent veritati; credunt autem iniquitatis errantes, & in errore mittentes. Hi sunt de quibus pergit Salomon post supradicta verba. *Nec tibi placeat malorum via.*

Pro. 4. 15. *Fuge ab ea, ne trās eas per illam declina, & desere eam. Non enim dormiunt nisi malefecerint: & rapitur somnus ab eis, nisi supplantauerint, comedunt panem impietatis & vinum iniquitatis bibunt.*

Singularis ratio, quamobrem à via malorum fugiendum sit, est, quia totam vitam suam insument in malefaciendo, ut sicut cibus Christi erat perficere opus Dei: sic panis & vinum illorum est impietas, & iniquitas: id est, viuere eorum, est malefacere tota die vsque ad somnum; tota vita vsque ad mortem, percurrere ad malum. Fuge ergo ab hac pessima via, & vita; ne similes efficiaris; & attende quam sedulo deterrearis ab ea. *Fuge ab ea, nec trās eas per illam: declina, & desere eam.*

Iuan. 4. 34. *Dei: sic panis & vinum illorum est impietas, & iniquitas: id est, viuere eorum, est malefacere tota die vsque ad somnum; tota vita vsque ad mortem, percurrere ad malum.*

Sap. 4. *Fuge ergo ab hac pessima via, & vita; ne similes efficiaris; & attende quam sedulo deterrearis ab ea.*

Pro. 4. 17. *Declina, & desere eam.*

Declinate à malignis: fugite à peruersis: separamini à tabernaculis impiorum. Sic fecit bonus cæcus illuminatus, qui impiis, & supplantantibus Pharisæis non requieuit, sed restitit in faciem: nec veritus est eorum maledictionem. Hoc est opus insigne, si quando etiam similiter oblinati veniant ad lucem.

5. Modus illuminandi duas habet partes, quid prius factum est, aut dictum; & quid postea. Primam tangit Euangelista dicens.

Præterit: Iesus vidit hominem cæcū è natiuitate: præterit: videlicet substituit illum respiciens, quæ fuit discipulis interrogandi occasio, ex qua exortum est intenebris lumen tantæ doctrinæ.

Vider ergo Christus tenebras nostras, ut lumine suæ claritatis

Phil. 1. 13. *illas discutiatur. Indè ille rogat. Faciè tuâ illuminata super seruum tuum: & doce me iustificationes tuas.*

Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam. Oculi (inquam) mei non fuerunt in legem tuam intenti, ut viderent, quid mihi agendum esset, quid uè omitrendum; & hoc quia aqueis humoribus amorum, affectionum, passionum pleni, & offusi erant. Tu ergo qui sole lucidiores habes oculos, aspice in me, radiis que splendoris tui in me iaculare, ut sic percussi oculi mei deducant fontem lachrymarum, & purgentur à peruersa dilectione, à prauis affectionibus, à mala con-

cupiscentia. Sic docebor à te iustificationes tuas; sic mouebuntur ante lumina mea præcepta tua. *Vidit ergo Iesus cæcum, cui suo visu, visum donare disponebat.*

Discipuli non perdunt occasionem, quam lumē recipere possint eius rei, quam innotant, quæque difficilis videtur inuētu. Supponunt, ut certū, quod tribulatio non alitudo, quam ex peccato proueniat. Durū videtur illis, quod iste cæcitate patiat propter aliena peccata: longius à veritate videtur, quod quis peccet adhuc non natus; unde cæcitate puniatur. Cupit ergo cognoscendę veritatis interrogat. *Rabbi, quis peccauit, hic aut parentes eius, ut cæcus nasceretur?* Veritas tibi est mētis rationalis, quæ vnde cunq; hunc cibū querit sibi; ac proinde ut insatiabilis, nūquam dicit, sufficit. Est ut venter inferi, quia ferè non saturatur oculus visu, nec auris auditu, donec lumē perfectū largiatur plenius, & apperiantur oculi nostri ad videndam lucem inaccessibilem. Hoc solū cauendū, ne cibo utamur incongruo, ne cupiamus implere ventrem de siliquis porcorum, ne aspirem ad ollas carniū, ad cæpas, ad allia. Nè (inquam) veritates quæramus sensuum, ne illorum appetentis intendamus animū; sed fruamur cibo inuisibili, qui de cælis venit, qui est panis vite, & intellectus. Idem enī Deus in firmamento cæli fecit luminaria ad illuminandā terram, ut lumen veritatis illius quæramus, quæ de cælestibus rutilat, atque splendet. *Quis peccauit, hic, aut parentes eius:* Bona est interrogatio de effectibus peccatorum. Bona de secretis diuinę providentiæ super nos. Bona de origine atque causa tribulationū. Bona de fonte turbido potissimum cæcitatibus, quæ tantoperè nobis aduersatur, ut illam fugere, atque fugare continuo meditemur. Indè enim est interrogatio discipulorum. Indè controuersia vicinorum. Indè disceptatio Pharisæorum. Indè omnium hominum rerū siue vtilis, siue curiosa inuestigatio, ut sciant, quoniam homines sunt, mente videlicet præditi; quæ tūc perfecta est, quando veritate nutritur, atque in ea delectatur. Si quando igitur occurrit opportunitas addiscendi vtilia, quæ conferunt ad salutē, tu nē prigriteris, arripe sapientiam.

6

Eccl. 8.

Gen. 1. 14.

pietiam, discute cæcitatem, conuerte oculos tuos ad claritatem, discite disciplinam. Docet hoc Dominus dicens. *Quantum sum in mundo, lux sum mundi. Me oportet operari opera eius, qui misit me donec dies est. Venit nox, quantum nemo potest operari.*

Sumpta ratione à natura, qua nocte quiescimus ab operibus; & orto sole exit homo ad opus suum, & ad operationem suam usque ad vesperam; ostendit tunc tempus illi fuisse operandi opera Dei, dum videlicet esset in mundo: quoad enim erat in mundo, tandiu erat lux mundi, ac propterea dies, in quo exit ad opus. Sicut ergo Christus non vacat ab opere suo, dum est tempus operandi: ita neque homo cessare debet ab opere sibi congruente, dum tempus habemus; atque potissimum ab inuestigatione veritatis, & ab acquisitione cælestis claritatis. Sicut enim opus singulare, ac proprium fuit Christi, illuminare his, qui in tenebris sedent, ac proinde lucem se vocat. Haud secus, omnes homines venientes in hunc mundum, lucem querere, sapientia inuenire, veritate frui, ac pasci, consentaneum est & necessarium.

Luc. 1. 79.

Exod. 24. 18.

Exo. 19. 14.

1. Reg. 3. 10.

Eccles. 8. 6.

Prov. 10. 5.

7.

1. Reg. 4. 3.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

7.

Sic Moyses vocatur ingrediebatur in nubem, fruens colloquio Dei. Sic populus purificatus astitit ad suscipiendam legem. Sic Samuel doctus ab Heli, vocanti Domino dicitur: Loquere Domine, quia audit servus tuus. Tempus enim est omni operi, & qui congregat in messe, filius sapiens: qui autem iterum astate, filius confusiois.

Si discipulorum interrogatio ita nos docet, quid faciet Domini responsio? *Neque hic peccavit, neque parentes eius sed ut manifestentur opera Dei in illo.* O quam multa hominum falsa iudicia de operibus Dei? falsum Apostoli supponebatur, nempe quod alicuius peccatum, siue filii, siue parentum fuisset causa illius cæcitatatis. Errorem hunc elidit Christus dicens. *Neque hic peccavit, neque parentes eius,* videlicet: ut cæcus nasceretur. Causa cæcitatatis huius, peccatum siue filii, siue parentum non fuit. Dato etiam quod utriusque peccaverint. Sic maiores natu de Israël dixerunt. *Quare percussit nos Dominus hodie coram Philistiim? Afferamus ad nos de Silo Arcam fœderis*

Domini, & veniat in medium nostrum, ut saluet nos de manu inimicorum nostrorum. Querunt causam huius percussiois, quam Deo tribuunt, putantque propterea ipsos terga vertisse inimicis, quia non erat cum eis Arca Domini: & idcirco adduxerunt illam. Sed vera causa fuerant illorum peccata, quod ut scirent neque Arcæ præsentia exemit eos a fuga in bello. Diuini Philistinorum, ut scirent num eorum percussio ab Arca Dei proficisceretur à vaccis factis eam abducere constituerunt. Ita veritatem cognouerunt: ut sciretur, non saluare Deum peccatores præsentia sua, sed magis punire, atque exterminare. Sensu carnis, de operibus Dei iudicandum non est, sed iudicia illius reuerenda sunt, suæque diuinæ prouidentia committenda.

Sed ut manifestentur opera Dei in illo.

Ex peccato quidem mala omnia profluxerunt; sed vel peccata præcedentia, vel sequentia mala non essent, nisi Deus illa fieri permisisset. Neque permisisset ipse, nisi inde maius bonum extrahere decreuisset, in primisque gloriam suam: & quoniam finis iste altior est causis, quæ sunt ex parte nostra; huic Dominus tribuit cæcitatem hominis istius. Peccavit Adam, quia voluit; punitus est, quia meruit. Sic omnium peccatum est voluntarium, & per peccatum in omnes homines mors pertransiit. Et, Anima quæ peccauerit ipsa morietur. Quæ tamen omnia ita sub manu Domini sunt, atque illius prouidentia disponuntur, ut ad illius gloriam tendant, atque suorum electorum salutem atque prouentum. Hæc est causa, quam obrem frequens scriptura Deo tribuit opera etiam mala. Sic David asserit, quod Deus iusserit illi. Semei, ut malediceret David. Sic Iob tribuit Deo opera tam impiorum, quam Satanæ; nempe quod Deus ipse abstulerit bona, sibi à Deo data. Dominus inquit dedit, Dominus abstulit. Sic David canit. Induxisti nos in laqueum: posuisti tribulationes in dorso nostro; imposuisti homines super capita nostra. Ista consideratio affert magnam requiem animabus nostris. Hinc David. Memor fui iudiciorum tuorum à sæculo Domine, & consolatus sum.

Quid

Quid enim iustum magis valet tum pacare, tum consolari, quam scire quod ita in manu Domini sunt omnes fines terræ, quod sine illa folium non defluet, & vnus passer non est in obliuione coram Deo?

1. Reg. 16. 4. Scire, quod cū omnia propter semetipsum operatus sit Dominus, omnia quoque in illum referuntur, omnia illum spectant. In omnibus ipse glorificatur, & benefaciens, & puniens. Sic Virgo Beatissima magnificat Dominum, qui fecit potentiam in brachio suo; dispersit superbos mente cordis sui. Deposuit potentes de sede: & exaltauit humiles. Efurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes. Sic & Anna canit in laudibus Dei. Arcus fortium superatus, & infirmi accincti sunt robore. Repleti prius pro panibus se locauerunt, & famelici saturati sunt. Dominus mortificat, & viuificat, &c. ac demum. Domini enim sunt cardines terræ; & posuit super orbē. quasi dicat. Quid mirum, si pauperem facit, & ditat, si humiliat, & subleuat, cum ipse sit totius mundi factor & rector. *Gen. 1. 6.* Gyrum cœli circuit sola sapientia eius, lucem afferens, & auferens, faciens vesperē & manē, diem noctemque; vt nunc hi fruuntur lumine, nunc illi; orbis namque super cardines cœli ambulat à solis ortu vsq; ad occasum. Ergo & cardines terræ illius sunt, & posuit super eos orbem, qui hunc humiliat & hunc exaltat: suscitāt de puluere egenum, vt folium gloriæ teneat. Itā Dominus exaltatur, vt Dominus cœli & terræ. Rursus hæc diuina iudicia nos consolantur, scientes quod diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Propterea sancta mulier addit in cantico Pedes sanctorum seruabit, & impii in tenebris conticescent. Dominum formidabunt aduersarii eius; & super ipsos in cœlis tonabit. Vide allusionem ad motum cœli, quo aliqui velut in nocte conticescunt & aliquando tonitruo terrentur, vt formident; vbi pedes sanctorum non commouentur, sed confidunt in Domino. Itā frequentissimè

1. Reg. 2. 9. Sapiens notat differentiam iustorum, & impiorum. Benedictio Domini super carum iustum; os autem impiorum operit iniquitas. Memoria iusti cum laudibus: no-

men autem impiorum putrescet. Timor Domini apponet dies: & anni impiorum breuiabuntur. Expectatio iustorum letitia: spes autem impiorum peribit. Quis non compateretur cæco illi à natiuitate? sed quam vtilis, quam clara, quam gloriosa illi euasit cæcitas illa? vt verè memoria illius adhuc sit cum laudibus: vbi nomen Pharisæorum nobis fatet, quorum os operuit iniquitas, vt non nisi iniqua loquerentur, & tamen vnus cæci sapientiæ resistere non valerent, quasi illorum iniquitas sic os eorum aperiret, vt quid hiscerent non haberent. Ecce eum cæcus natus, vt opera Dei illum illuminantis fierent manifesta: o si digni essemus, vt Deus in nobis ita glorificaretur; quanta nobis consolatio: hæc Dominus intendit si quando nos affligit. Inuocame (inquit) in die tribulationis, erua me & honorificabis me. Hoc modo sis homo vas in honorem, portans nomen Domini, vt honorificetur ab hominibus.

Psal. 49. 15

SECUNDA PARS.

Secundam partem pertinentem ad modum illuminandi exequens Euangelista ait: *Hæc cum dixisset, expuit in terram, & fecit lutum ex spūto, & liniuit lutum super oculos eius: & dixit ei Vade, laua in natatoria Siloe (quod interpretatur missus.) Abiit ergo, & lauit, & venit videns.* Iste est modus, quo aperuit oculos eius, qui quidem mysteriis plenus est. Diuina enim sapientia, quæ omnium est artifex, non inaniter operatur; opus, quo significatur totius mundi illustratio, non aliter quam infinita postulat sapientia; sed propensissima, summaque sedulitate perfecit. Duo autem adhibuit, lutum, & aquam: lutum ipse Dominus apposuit. Aquam verò illi iussit, vt per se apponeret. *Vade* (inquit) *laua*. Lutum autem non quodcumque, sed quod ipse fecit ex spūto. Aquam verò ex Siloe, quod interpretatur missus. Quæ interpretatio ab Euangelista ex industria hic adiecta, ostendit totum hoc, mysterium esse: potissimum verò quoniam Moyses cum mitteretur ad Pharaonem, sic roga-

Bbb ut.

EXO 4. 13.

uis. Obsecro Domine mitte, quem missurus es. Vbi habet littera Hebræa, mitte Silo. quo nomine Christum intelligebat. Per Christum igitur facta est illuminatio, quoniam ipse est lux vera, que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.

IOAN. 1. 9.

Hæc est vna clavis, qua aperiuntur nobis scripturæ veteris testamenti, & demonstratur quod omnia in figura (vt loquitur Apostolus) contingebant illis, quod & ipsa figura præ se ferunt, & potissimum in Deuteronomio, vbi ceremoniæ cum moralibus sepe miscentur, vt quæ inter se conueniant, & vnum alteri respondeat. huius rei vni sufficiat exemplum. In cap. 17. sic habemus.

DEUT. 17. 1.

Non immolabis Deo tuo ouem, & bouem, in quo est macula, aut quippiam vitii, quia abominatio est Domino Deo tuo. Hæc est ceremonia, cui præceptum morale immediate subiungitur. Cui reperti fuerint apud te intra vnam portam tuam, vir aut mulier, qui faciant malum in conspectu Domini Dei tui, & transgrediantur pactum eius, vt vadant, & seruiant Diis alienis, & adorent eos, solem, & lunam, & omnem militiam cæli, & abominatio facta est in Israel. Educas eos ad portas, & ibi lapidibus obruentur. Hic potissimum obserua, quod utraq; abominatio appellatur tam videlicet maculatum immolatum, quam rem secleratissimam (sic ibi scriptura nominat) facere, adorare videlicet Deos alienos: vt studio appareat facta ista coniunctio figuræ, & veritatis; vt manifestum sit maculas illas corporales maculas spirituales designare, quæ malum faciundo contrahuntur. Ergo cum in Propheta dicit. Si offeratis cæcū, nonne malum est? Spirituales cæcos arceat à conspectu suo Dominus Deus. Ergo e contra, cum ad aquas mittit, quibus loti mundamur, visumque recipiamus, ad eas nos mittit, quibus à vitiiis & à cæcitate mentali liberamur. Hæc sunt aquæ viæ quæ mundant animam, quæ flunt de fonte, qui missus est, vt emundet conscientiam nostram ab operibus mortuis, vt simus sancti, & immaculati in conspectu eius. Voluit tamen & materialem aquam adhiberi, qua baptizamur in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti; ita postulans obedientiam, sic ostendens quod quamuis aqua per se a-

MALA. 3. 1.

3.

nimam non attingat; tamen nomini Dei coniuncta potest etiã corda nostra mundare. Est, lauisset cæcus milles oculos in natatoria illa, nunquam visum receperisset, sed iussus à Christo, vadens in nomine eius, qui misit illum ad aquam illam, vt qui mittentem ipsum proprio referret nomine, Venit videns, vt virtus cognoscere tur Christo proficisci. Quod vt fieret evidenti-
tius, ex spūto procedente ex ore eius li-
nituit oculos cæci, vt vnde exibat iussio, ex-
ret vnctio, exiret illuminatio.

Cognoscamus igitur nostram cæcitatem, cognoscamus & nostrum illuminatorem. Quando Christus dicit Iudæis: Si cæci es-
setis, peccatum non haberetis. Nunc vero
dicitis. Quia videmus: peccatum ergo ves-
trum manet. Apertè eorum superbiam cri-
minatur, qua se videntes iactabant: apertè
nihilominus ostendit, quod per humilia-
tem, qua nos cæcos reputamus, ad veram
illuminationem deuenitur. Cur nam ad
hoc frequens Salomon nos hortatur ad discen-
dam sapientiam, nisi quia cæci sumus, par-
uuli, insipientes, ignari? Audite, filii, disci-
plinam patris; & attendite vt sciatis pruden-
tiam. Donum bonum tribuam vobis; legem
meam ne derelinquatis. Nam & ego filius
fui patris mei, tenellus, & vnigenitus coram
matre mea; ea docebat me, atque dicebat.
Suscipiat verba mea cor tuum. Custodi præ-
cepta mea, & viues. Non erubescit Salomon
confiteri propriam ignorantiam tenellæ suæ
ætatis; vt quemadmodum ipse obtempe-
ranter suscipiebat instructiones maternas;
ita non dedignemur nos ab eo suscipere
verba prudentiæ, vt prudentes euadamus.
Nascimur omnes ignorantes, cæci omnes
à natiuitate. Et ecce plus quàm Salomon hic,
qui nostram erudit infantiam, qui nos docet
vtilia, qui nihil subtrahit, quo scientiam
salutis addiscamus. Noueris licet omnia,
præter Christum, cæcus es, & manu tentans.
Qui Christum scit, sapiens est. Qui Chri-
stum nescit, insipiens est. Ideo Christus se
fecit lutum, quo liniat oculum nostrum.
Quid vilius luto? id quàm vilis facta est sa-
pientia Dei, induens stultitiam hominum,
quandò se conculcandam præbuit, quasi lu-
tum platearum, quandò se tradidit in ma-

nus peccatorum: quando te magis, quam
 verbis clamavit. Ego sum opprobrium ho-
 minum, & abiectio plebis. Omnes videtes
 me deriserunt me. Ponam hoc lutum su-
 per cæcitate cordis nostri. Paulus, cuius
 sapientiam commendat Petrus, nihil vult al-
 liud scire, quam Christum, & hunc crucifi-
 xum. Sic veri fideles Christi, ante quorum
 oculos Christus proscriptus est, & crucifi-
 xus, in hoc lutum duntaxat proteadunt a-
 ciem oculorum suorum. O beatus homo,
 quem tu erudieris, Domine, te solum ob-
 iiciens menti eius, vt te cogitet, te recogit-
 tet, te intueatur. Recogitare eum, qui susti-
 nuit passionem. Leuate oculos vestros, &
 hunc intuemini, qui quantus, quantus sit,
 paruulus natus est nobis, vt fieret nobis sa-
 pientia à Deo, audi vocem eius. Deus, tu
 scis insipientiam meam, & delicta mea à te
 non sunt abscondita. Sicut portauit delicta
 nostra, sic assumpsit insipientiam nostram;
 tulit peccata mundi, vt nos exoneraret; ac-
 cepit insipientiam nostram, vt nos illumina-
 ret. Tunc recipimus remissionem pec-
 catorum, quando liuores eius, quibus sa-
 namur, nostris infirmitatibus apponuntur,
 accipiētibz nobis beneficium mortis ei.
 Tunc apertionem accipimus oculorum,
 quando insipientia sua nostris mētibus atq;
 cæcitati applicatur. Ergo lutū Christi no-
 stra est illuminatio: sed aqua et adhibetur,
 q̄ vt figura est baptismi, ita est Sacramēto-
 rum omniū, quibz peccata nostra delētur.
 Duo scimus fuisse altaria in tēplo, alterū
 in sanctuario, alterum in atrio; ibi incen-
 sum, hic carnes cōburebantur; illud in oc-
 culto, hoc patens vniuersis. Passio, q̄ sacri-
 ficia omnia figurabant, omnibus in palam
 esse debet. Idēd n. & exaltatus est in Cruce,
 vt omnibus esset manifestus, vt omnium
 oculi in eum intenderent. Aspicientes verō
 in illum illuminamur. Accedite ad eum, &
 illuminamini; & facies vestra non cōfun-
 dentur. De carnibus sacrificiorum duo de-
 promebantur, flamma, & cineres. In flamma
 charitas, & patientia; in cineribus humili-
 tas, & obedientia; ardens flamma, ardens
 charitas. Flamma comburens, patientia in
 cōbultione, & afflictione. Dirigantur cor-
 da nostra in charitate Dei, & paciētia Chri-

sti: contemplemur quo amore ardet, qui
 pro nobis tanta passus est. *Charitas autem*
1. Cor 13. 4.
patiens est, benigna est, si volens, & non in-
uitus; si amans, & non coactus patitur, pa-
tienter patitur; constans est, atq; lenis, cœ-
res postulat: fortis in sufferēdo malum, be-
nignus in non resistēdo malo. Cinis mors.
Et in puluere mortis deduxisti me. Puluis
Psal. 116.
ante faciem venti dissoluitur, efflatur. Ce-
Isa. 40. 8.
cidit flos, quia Spiritus Domini insufflauit
Isa. 11. 1.
in eum. Mortuus est Christus, qui quasi flos
de radice Iesse ascendit. quia dixit illi Pater.
Morere, & sic ut mandatum dedit sibi Pater, Ioan 14. 31
ita fecit, & se humiliari factus obediens vsq;
Philip. 2. 8.
que ad mortem. Talia cogitate, & illumi-
nabuntur oculi vestri.

Videamus nunc per speculum istud sine
 macula, maculas nostras. Amantem Chri-
 stum videns, vide amantem te ipsum, & di-
 ligentem mundum, & ea, q̄ in mundo sunt.
 Te verō vide voluptatum amatorem. Pa-
 tientia Christi tuam reuelet impatientiam,
 asperitatem, resistentiā, querelas, murmu-
 rationes, quin & blasphemias in tribula-
 tionibus. Operias te cinere Christi, imitan-
 do humilitatem, & obedientiam eius vsq;
 ad mortem: sicut illi, de quibz scriptum est.
Et nō dillexerunt animas suas vsq; ad mortē: Apoc. 12. 11
 nē fias generatio exasperans, & exacerbās.
 Adde aquam luto, nē dum Crucifixum in-
 tueris, sit anima tua sicut terra sine aqua; ne
 sit cor tuum sine affectione absque miseri-
 cordia, vt non cōpatiāis: sed sit cor tuum
 nō lapideum ac durum, sed carneum, mol-
 le, cōpatiens, collacrymans. Hæc est aqua,
 in qua lauandus es: lutum cum aqua: con-
 templatio, & compassio: Intueri, & imitari.
 In oculis lumen Christi; ex oculis flumen
 Dei. Addens scientiam, addit & dolorem:
 quantum videns tantum doleas, vt comi-
 teris patientem, vt imiteris morientem; vt
 dicere valeamus. Domine, quando te vi-
 dimus esurientem, & sitientem, quando te
 vidimus nudum, & infirmum, crucifixum
 ex infirmitate: *Exitus aquarū deduxerunt*
Ps. 118. 136
oculi nostri; quia non erat, qui adiuuaret, &
Isai 63. 5.
non erat, qui cognosceret te, qui recogita-
ret, qui quæreret, qui eriperet de manibus
inimicorum tuorum. nam & qui tenent-
Iob 19. 14.
runt, obliuisti sunt tui.

- 13 Nunc de effectu huius illuminationis erit sermo noster. Illuminationem quippe corporalem sequuta est spiritualis illuminatio, quam Dominus imprimis hoc in opere spectabat. Nam postmodum inuentum cæcum Dominus sic alloquutus est. *Tu credis in Filium Dei? Respondit ille, & dixit. Quis est Domine, ut credam in eum? Et respondente Domino. Et vidisti eum? & qui loquitur tecum, ipse est.* Illic adiecit ipse. *Credo Domine, & prociens adorauit eum.* Hoc est lumen, de quo dixerat Dominus. *Quandiu sum in mundo, lux sum mundi.* Et intulit post miraculum. *Ioan 9. 39.* Iudicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident, videant: & qui vident, cæci fiant. Etenim lumen ab eo collatum est lumen vitæ, verè illuminans oculos, ut videant claritatem. Videre autem illorum, qui cæci fiunt, est esse sapientes apud semetipsos, de quibus scribit Apostolus. *Rom. 1. 22.* *Dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt.* Sicut enim lux vera sapientia est, quæ de sursum est; sic visio oculorum istorum sapientia carnalis est, atque animalis, quæ inflat. Ità etiam aliter Christus illuminat cæcos, aliter excæcat videntes. Verè enim & realiter gratia sua illuminat cæcos. At his, qui sua opinione vident, non causa, verum occasio est cæcitatibus, invidentes enim gloriæ eius, a quo anjmo audire non poterant: *Quia Propheta est. Si non esset hic à Deo, non poterat facere quidquam:* Propterea persequebantur eum, asserentes: *Nos scimus, quia hic homo peccator est.* Dum ergò dicunt, *Nos scimus;* cum id falsissimum sit, quod scire prætendunt, fallia est illorum scientia; ac proinde non scientia, sed falsitas, sed ignorantia prauæ dispositionis; sed vera cæcitas, qua excæcavit eos malicia eorum.
- 14 Duplex itaque est effectus huius operis; proprius, & occasionatus. Proprius est cæcos illuminare, occasionatus est excæcare videntes, & proprium quidem tetigimus, opus describentes. Quoniam sicut opere exteriori, exteriorem visum restituit; ità interiori illuminatione tenebras excussit interiores. Vtriusque autem vltior effectus est manifestatio operum Domini, quem effectum Dominus insinuauit dicens. *Neque hic peccauit, &c. Sed ut manifestentur opera Dei in illo.* Ità enim declaratum est, Christum illuminatorem hominum esse, lucem mundi, solem iustitiæ, splendorem gloriæ: Quando operatus, in Deo facta, sunt illuminare corpora, & animas; cœlestem præbere doctrinam, & ad illius intelligentiam sensum aperire; & visionem dare, & visibilia obicere, que intuentes, demus gloriam Deo, qui facit mirabilia solus. Effectum ergò illum ut consequamur, totis nobis conandum est viribus Opus suum præstitit ipse, nostrum nos quoque præstemus. Vtrumque refert cæcus, dicens. *Ille homo, qui dicitur Iesus, lutum fecit, & unxit oculos meos, & dixit mihi. Vade ad natatoria Silo, & laua.* Hoc est opus Christi. Suum verò opus exprimit dicens. *Et abii, & laui, & video.* Opus illud materiale luti maximum illud opus omnium insignissimum nobis representat. Lutum enim fecit Dominus in sua Incarnatione, quandò id, quod procedit ex ore Altissimi, terræ coniunxit. *Et Verbum caro factum est,* & iam Deus est Christus, id est vnctus, & vnctio. Vnxit autem oculos nostros in passione; quandò exaltatus apparuit omnibus hominibus, ostendens nobis misericordiam suam, ad dandam scientiam salutis plebi eius, in remissionem peccatorum eorum: *Per viscera misericordis, in quibus visitauit nos oriens ex alto,* & occidens in alto.
- Hoc est opus Dei, ab eo factum, ut & nos nostrum operemur. Opus nostrum est ire ad lauandum in aqua. Non enim Christus baptizabat, sed discipuli eius. Baptismus autem duplex, alter in aqua, alter in igne. Baptismus in aqua datur nobis ab Ecclesia, conuenientibus & nobis. Baptismus in igne, est in Spiritu sancto, quo agimur, ut operemur opera Dei. De quo Dominus de seipso dicit *Baptismo habeo baptizari, & quomodo coardior donec perficiatur?* Hæc erat passio sua. De primo dixit. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* De secundo autem. *Docentes eos seruire omnia, qua mandauit vobis.* Quæ est obler-

obseruatio mandatorum Dei. Nam ex se, lauit se cæcus, sed a Christo iustus, lauit itaque ex obedientia. Hoc est opus nostrum, ut faciamus ea, quæ præcepta sunt nobis.

Ioan. 3. 21. Hic est, qui facit veritatem, & venit ad lucem. Nam cui Dei maledictio non prelo sunt, cæcus est, & manu tentans, ut ait Petrus, qui propterea hortatur. *Quapropter inquit fratres satagite, ut per bona opera certam vestram uocationem & electionem faciatis.* Nam & de proximi dilectione, de qua Paulus. *Qui diligit proximum, legem implent,* scripsit in epistola sua sanctus Iohannes. *Qui diligit fratrem suum, in lumine manet, & scandalum in eo non est. Qui autem odit fratrem suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quo eat, quia tenebra excauerunt oculos eius.*

16 Nunc de effectu occasionato, qui est excæcare. Hic enim effectus est sequutus excæci illuminatione. Nam & lux offendit, & opprimit oculos infirmos. Et lex, quæ est lux, & mandatum lucerna, quamuis sit ad vitam per se, occasione tamen sit ad mortem, atque ita quamuis lumen in se sit, tenebrae sunt tamen. Dilectio quippe proximi, quæ secundum legem est, lumen est. Sed qui odit fratrem suum, in tenebris est. Hoc odio laborabant Pharisei contra Christum. Vnde in Psalmo ipse dicit. *Quia odio habuerunt me gratis:* id est sine causa, cum nihil esset, cur odisse deberent, sed omnia cur diligere. Vnde & nomine diligentium eos nuncupauit. *Huius plagatus sum in domo eorum, qui diligebant me.* Odium ergo excæcat. Sic Saul odio excæcatus contra Dauid, sciens illum à Deo in Regem uentum esse, ac proinde certò regnaturum. Vnde & ipsemet cõfessus est. *Scio quod certissime regnatura sis & habiturus in manu tua regnum Israel.* Non destitit tamen persequens eum, ut interficeret, quasi posset diuinum decretum irritare, atque constringere. Sic Pharisei uidebant manum Dei esse cum Christo, & aduersus Deum incedentes, arbitrabantur se posse Deo repugnare. Hæc est communis mundanorum cæcitas, putantes se posse in hac uita beare, & interrenis rebus: quod est prorsus impossibile. Conatù omnem adhibent Pharisei, ut Christo reluctantur,

quem reprobauerunt adifi. *antes, sed ceris Psal. 2. 1. meditari sunt inania.* Interrogant cæcū, & audiunt ueritatem, interrogant parentes, & nihil hauriunt ad suam uoluntatem, Iterum putant eum trahere ad sua uota, sed incidunt in foueam, quam fecerunt, quonia ipse rationibus efficacib. pro Christo tueretur ueritatem. Vnde acti furore maledictes eiecerunt eum. *Et schisma erat inter eos: in sua cæcitate permanentes.* Aliis dicentibus. *Nō est hic homo à Deo, qui abbatum nō custodit.* Aliis contra. *Quomodo potest homo peccator hæc signa facere?*

Hæc sunt, quæ excæcant hominem, odium, inuidia, superbia, iniqua persecutio. Vbi non est sermo Domini, ubi nō est ueritas & lux: quia principium uerborum tuorum ueritas. At cū simplicib. sermocinatio eius, & intellectum dat paruulis. E contra autem deludet illufores, superbos, pestilentes. Qui sunt illufores? qui aliis & sibi ipsis illudunt, seductores & seducti. Hi proprie erant Pharisei à propria malitia excæcati qui & alios seducere conabantur. O quot sunt horum imitatores! Contra sapiens præceptum. *Nē emuleris hominem iniustum, nec imiteris uias eius: quia abominatio Domini est omnis illufor, & cum simplicibus sermocinatio eius.* Illufit aliquando Dalila se amata Samson, quærenti ab eo in quo consisteret maxima fortitudo eius. Vnde dicebat illi. *Ece illufisti mihi & falsum locutus es.* Ac deinde. *Uique quò decipis me, & falsum loqueris?* & rursus. *Per tres uices metuitus es mihi.* Ità Sāfon illufor fuit, decipiens mulierem amicam, & inimicos suos. Sed tantum infelix suimer illufor fuit, amore mulieris excæcatus. Meritò igitur fuit cæcitate punitus, oculis orbatus. Ad eod illum excecauit amor, ut usque ad tres uices uisa mulieris fallacia, tandem cõsenserit illius petitioni: Vnde ab inimicis captus, cæcus factus fuit. Cæcitas cordis cæcitate artulie corporis. Ut sciat unusquisque, quod qui oculos mentis habent, & non uident, mittendi sunt in tenebras exteriores, ab interioribus ad exteriores. A lumine exteriori CHRISTVS transit ad interiorē. Peccator autem à tenebris interioribus transit ad exteriores, ubi ligatis manibus, ac pedibus

pedibus in æternum non videbit lumen.

18 O homines cæci, qui habentes oculos

Exhortatio non videtis; videte, videte periculum ve-

stru, quod samson videns non vidit. Nè cæ-

cū imitemini, nè cæcū sequamini, nè, si sit

cæcus dux vester, in foueam ambo cadatis.

Hec quoties te caro dilecta decepit? Quo-

ties te seduxit mundus? Quoties te prin-

ceps fecellit tenebrarū? & adhuc tamen te

credis ei, ac dormis super genua sua? Vires

perdis, & laborare cogis: ludes qui illusi-

flus, illosor eris, ô illosor, factus in gaudium

inimicis tuis; ludus tuus, labor tuus; lapsus

tuus, interitus tuus. Tu pecuniose, nū se-

mel tantū te auaritia illudit? Tu luxuriose,

quoties tibi mentita est concupiscentia?

Ambitiose, nondū te docuit gloria fallen-

do, nunquam, quæ tibi pollicita est, perfici-

endo? Amor quicumq; erga creaturā fu-

mus est excæcans. Ergo excutite illū de si-

nu vestro, vt videre possitis, q̄ recta sunt,

Psal. 31. 9.

& sciatis, quæ scire opus est. *N. lites fieri si-*

cut equus & mulus, quib; non est intellectus.

Imò potius sitis audire digni, q̄ dicta sunt à

Psal. 21. 8.

Domino. *Intellectū tibi dabo, & instruā te*

in via hac qua gradieris. Firmabo super te o-

Pro. 4. 25.

culos meos Et oculi tui recta videant. Dili-

cite fumum istū amoris insani: lucem aspi-

cite. Moyses vt mirabile illud vidit quòd

rubus arderet, & non combureretur dixit.

Exo. 3. 6.

Vadam. & videbo visionem hanc magnam.

Sed audiens ibi esse Deū, abscondit faciem

suā, non enim audebat aspicere cōtra Deū.

Opera Dei à longè stantes intueamur, fa-

tagentes illa, quæ postumus discernere cla-

rissimè, altiora scrutari omittentes. Sed

hec, vbi Deus est, aspicimus, nō vbi se Deus

nobis manifestat, vultque cognosci; sed o-

culos nostros declinamus in terram; quæ

amamus, attentius intuemur, ac propterea

Exod. 3. 3.

excæcatur. *Vadam, vadam ego. & videbo*

visionem. Videte opera Domini & illumi-

namini, documentum sapientis attendite.

Ec. 2. 10.

Qui timetis Dominum diligite illum, & il-

luminabuntur corda vestra. Sicut amor

mundi excæcat, ita per diuinam dilectio-

nem illuminantur corda nostra. *Exortū est*

Psal. III. 4.

anīm in tenebris lumen rectū corde Lumen

inquam quod est, misericors & miserator

Dominus, dans escam timentibus se, panē

vix & intellectus; vt viuentes videamus,
& videntes viuamus per lumen vitæ æter-
næ. Amen.

CONCIO SECVNDA.

ARGVMENTVM.

*Proponitur pugna inter sapiētiam Chri-
sti, & malitiam hominū. Hortamur
vt nos simus ex parte sapiētia. Duo as-
signantur ad hanc sapiētiam acqui-
rendam, Fortitudo contrā hostes, &
Oratio ad Deum. In morali inuitan-
tur cæci ad oculos aperiendos.*

BENE verum esse Prouerbiū illud
Salomonis. *Sicut auis ad aliam trā-*
suolans, & passer quòd libet vadens.
Sic maledictum frustū prolātū in
quempiam superuenies: hodierna
demonstrat Euangelij sacra, dulcis, & gra-
uis historia vbi maligni homines, hostes,
que veritatis, ipsam Veritatem infestantes,
absque delectu, quæcumq; inueniat
illius siue authoris, siue amatoris, siue
defensorem, hunc calumniis prosequun-
tur atque maledictis. Sic contra Christum
aperuerunt os suum, dicentes. *Non est hic*
homo à Deo, qui sabbatum non custodit.
Nos scimus, quia hic homo peccator est. Sic de ce-
co, qui lumen à Christo receperat, scribit
Ioannes. *Maledixerunt ergo ei, & dixerunt*
ei In peccatu natus es totus. Sic generaliter.
Conspirauerant Iudas, vt si quis eum con-
fiteatur esse Christum, extra Synagogā fieret.
Æquè licentia vtuntur maligni ad maledi-
cendum, atque volucres ad volandum
cuique non parentes. At tandem quod in-
dem scribit Salomon. *Qui fodit foueam, in-*
cidet in eam: & qui voluit lapidem, reuer-
retur ad eum, quoniam eorum insipientia
& malitia cecidit super eos, & sicut stulti
facti sunt, sic stultorum pœnam culerunt à
veritate derelicti, & à salute.

Hoc nobis documento esse debeat, vt
pugnantibus inter se sapientia, & malitia,
ab illius parte stemus, quæ insuperabilis
est; de qua sapiens. *Sapientiam non vincit*
malitia, & per illam in multitudine videtur
bonum,

Sap. 8. 15 *bonus & in bello fortis.* Quod vt diligenti-
 us exequamur, spectem⁹ in huius histo-
 riæ campo, harum pugnam; & vt sumus in
 exercitu Sapientie, videamus quid à nobis
 præstandum sit. Pugnam videmus, quia
 Christus, qui est Sapientia Patris, lumen
 suū extendit, & diffundit ad illuminationē
 gentium, illuminās illum mirabiliter, qui
 natus fuerat cæcus, vt oculis videat, &
 corde intelligat; docet discipulos suos, &
 per vicos & plateas quarit, quibus se ostē-
 dat hilariter. Contra Pharisæi, quos eor-
 um materia excæcauit, rebelles lumini, &
 tenebras diligentes, sapientiæ aduersantur,
 vt eam de finibus suis excludant; quod ad eorum extremum cessit exterminium.
 Per Sapientiarum autem salui facti sunt quicumq; illam tenuerunt.

2. Vt verò notū sit nobis quid, vt stemus,
 à sapientia præstandum sit, huius pugnae
 primam inuestigemus causam, atq; prop-
 priam originem discernamus. Vbi primū
 supponimus id quod in omnibus euidentis
 est. In nobis videlicet esse intellectum, &
 voluntatem, quasi duos pedes animæ,
 quibus incedit illa, ad quodcumq; se con-
 uertit. Qua in via præcedit intellectus, viā
 ipsam præmonstrans, & sequitur voluntatis
 affectus pergens illam; & quamuis in-
 tellectus sit præcedere, sequi autē volun-
 tatis; voluntas ipsa tamen de plenitudine
 potestatis suæ, quocumq; voluerit, suo
 iussu vertit intellectū, stringitq; vt videat,
 ac iudicet ea solum, & sicut liberè decre-
 uerit ipsa voluntas. Ipsa enim dominatur
 in vniuersa terra ista, & ad natū eius mo-
 uetur omnia, quæ si peruersa fuerit, & ma-
 la, excæcat sua malitia oculū intellectus;
 si autem bona fuerit, & recta, verè cupida
 veritatis, cogit intellectum auertere oeu-
 los suos ne videant vanitatem. Si recta sit
 voluntas, intellectus directè aspiciens ve-
 ritatē videt, & tunc ab eo ista rectitudo di-
 citur sapientia. Si obliqua voluntas sit, tor-
 quer & intellectum. Ex quo fit, vt motus
 ille rectus vtriusq; ab intellectu, qui præ-
 eedit, sapientia nominetur. Vbi verò per
 praua, & obliqua gradiuntur, cū princeps
 causa, sit voluntas, ab ea motus ille obli-
 quis dicatur concupiscētia; dicitur etiam

malitia, quod bonitati sit contrarius, quæ
 voluntatis est dispositio, siue operatio. Ve-
 ritas autē dicitur, quando vtriusq; est re-
 ctitudo; eadē enim res est & veritas & sa-
 pientia. Vnde & vestitus, qui pect⁹ operie-
 bat in vestimentis Pontificalibus, Ratio-
 nale dicebatur. Videri poterat, q̄ capris
 ornamentū vbi residere videtur ratio, Ra-
 tionale dici deberet. At quoniā re-
 ctitudo illa etiā intellectus à voluntate potissimū
 pendet, quæ in corde suam habere residē-
 tiam & sedem cōmuniter æstimatur; pro-
 preā pectosale illud, quod pectus ope-
 riebat, & ornabat, proprio, ac sibi à Deo
 imposito nomine vocatur Rationale. Ex
 his ergo sequitur, quod milites, qui in ex-
 exercitu sunt veritatis, natos habeant oculos
 ad lucem, & veritatem conspiciendā, cæ-
 ci verò sint omnes, qui in exercitu sunt
 malitiæ, & concupiscētiæ.

Christus ergo Sapientia Dei, homo no-
 bilis, veniens in regionem longinquam,
 accipere sibi regnū, studet, vt dominetur
 in medio inimicorum suorum, captiuos
 veritatis facere vniuersos, emittēs lucem,
 & veritatē, quæ illos deducat, & adducat
 in montē sanctum eius. Contra verò po-
 testas tenebrarum, ambulans in tenebris
 eum tenebrosis, & in vmbra mortis, co-
 natatur veritatem derurbare de sede sancta
 sua. Dicit ergo Iesus: *Me oportet operari ope-
 ra eius, qui misit me, donec dies est. Venit
 nox, quando nemo potest operari. Quamdiū
 sum in mundo, lux sum mundi.* Hoc autē di-
 xit ad interrogatiōē Discipulorum, quæ-
 rentiū de cæco: *Rabbi quis peccauit, hic, aut
 parentes eius, vt cæcus nasceretur?* Ergo pri-
 mum, quod nostrarū est partiū, si in exer-
 citu sapientiæ cupimus adaumerari, est
 simplex veri desiderii circa ea, quæ ad sa-
 lutē pertinent. Clamat .n. sapientia: *Tran-
 sate ad me omnes, qui concupiscitis me.*

Contra verò, aduersarij temporalia bo-
 na quarunt, quæ omnia sub vanitatis no-
 mine cōprehenduntur & concupiscētiæ.
 Hæc enim significauit Ioannes dicens: *1. Ioh. 2. 17.
 Mundus transit, & concupiscētia eius. Qui
 concupiscētia ducitur, in pugna succum-
 bit. Qui verò sequitur veritatem, victor
 euadit. Hoc nos docet primū bellū populi
 cum*

Exod. 28. 40

Luc. 19. 12.

Psal. 42. 3.

Eccl. 1. 4.

26.

Num. 21 1. *Num. 21 1.* *Num. 21 1.* *Num. 21 1.* *Num. 21 1.*
 tum Chananæis, quorum terras expe-
 dit. *Cum audisset* (inquit Scriptura) *Chana-*
næus Rex Arad, qui habitabat ad meri-
 diem, venisse Israël per exploratorum viâ,
 pugnavit contra illum, & victor existens,
 duxit ex eo prædam. At Israël voto se ob-
 2. *lians* Domino, ait. Si tradideris populum
 3. *istum* in manu mea, delebo vrbes eius. Ex-
 audiuitq; Dominus preces Israël, & tradi-
 dit Chananæum, quem ille interfecit sub-
 uerfis vrbibus eius, & vocavit nomen loci
 illius Horma, id est anathema. Bene con-
 sideranti hunc locum scripturæ, apparet
 populum, cupiditate possidendi terrâ hu-
 ius regis, cum illo pugnalles; ac propterea,
 vt in quo peccauerat, puniretur, prædâ ab
 illo pallus est: id quod animaduertens, cu-
 piditati renuntians, voto promisit, se illius
 omnia deleturum, nihil sibi prædæ refer-
 uans, quod votum Deo sic placuit, vt vi-
 ctoriam redderet populo, qui votum ob-
 seruans, locum illum vocauit Anathema,
 quæ est vox significans separationem, qua
 se ab omnibus rebus illis separabant. *Vnde*
dixit Iosue de Iericho. Sit ciuitas hæc anathe-
ma, & omnia quæ in ea sunt Domino. Sola
Rahab viuat. Et quoniam Acham quidam
tulit aliquid de anathemate, iratus est Do-
minus & dixit Anathema in medio tui est.
 20. *Israel, non poteris stare coram hostibus tuis.*
D. prihenus autem Acham confessus est.
Verè ego peccaui Domino Deo Israel. Vidi
 enim inter spolia pallium coccineum val-
 de bonû, & ducentos siclos argenti, regu-
 lamq; auream, & concupiscens abstuli. Er-
 go interfecto Rege illo Chananæo, absti-
 nuerunt a rebus omnibus regionis illius,
 reiecta illarû concupiscentia. Ecce vincen-
 di modus, a temporalibus abstinere. Nam
 qui concupiscit, vincitur; superat, qui cõ-
 temnit. Si ergo sapientia pretiosior est cũ-
 ctis opib; ab his eleuandus est animus, vt
 ad sapientiã illum transferamus. Hoc no-
 tatur in quaestione discipulorum, qui dis-
 cere cupiunt secretum hoc diuinæ prouid-
 entia, ex qua videlicet origine, pcellerit
 ex citas hominis istius. Hoc namq; Deus,
 vt sciamus intendit, vnde videlicet ad nos
 proueniat aduersitates, q; videtur, vt mox
 dictum est, populum intellexisse, quando

se victum attendens, atq; spoliatû, promi-
 sit se nihil aduersariorum accepturum in
 suos vsus, sed totum Domino per plenam
 destructionem veluti oblaturum. Et non
 parû initium profectò sapientiæ est, sci-
 re, vnde originem trahant aduersitates, vt
 si illas displicet pati, ab iis ablineas, vnde
 proficiscuntur. Quapropter monet Salo-
 mon: *Tolle vestimentum eius, qui spon-*
dit pro extraneo: & pro alienis, aufer ei pi-
gnum. Sic ostendes, quòd vadimoniam
 facere alieno, causa est, vt sua bona per-
 dat, quæ regula ad omnia huiusmodi ap-
 plicanda est, vt si malum displicet, ad his
 caueas, quæ illud gignunt.
 Hoc primum ad sapientiam adipiscen-
 4. *dam.* Secundum verò est illa persequi, per
 quæ homo fit sapiens: quòd hominis cæci
 exemplo addidiscimus, qui sibi liniri per-
 misit oculos, & iussione illa audita. *Vade,*
laua in natatoria Siloe: statim illâ imple-
 uit. Nemo est, qui nolit esse sapiens, sed
 pauci pergunt viam, quæ ad illâ ducit. Moy-
 ses, vt diuino colloquio fruere tur, turbas
 relinquebat, ascendebat in montem, intrabat
 in caliginem, orans, diu ieiunabat & in prin-
 cipio dum pergit ad rubum, vocem audit.
Solve calceamenta de pedibus tuis, locus enim
in quo stas, terra sancta est. Ita Christus
 docturus discipulos a curis huius seculi
 segregauit illos, atq; suæ addixit sequela.
 Saulus visum perdidit, & a sensibus abstra-
 ctus, aded, vt si in corpore esset spiritus e-
 1. *ius an non. penitus ignoraret, raptus est in*
 paradysum, ibique audiuit arcana verba, &
 Euangelium illi per reuelationem Iesu
 Christi patefactum est. Salomon, qui co-
 2. *lecti sapientia auctus est, testatur. Cogita-*
ui in corde meo abstrahere a vino carnem
meam, vt animam meum transferrem ad
 sapientiam, deuitaremq; stultitiã, donec
 viderem quid esset vile filiis hominû. Oc-
 currit quidem sapientia se querentibus, vt
 non diu laborent in ea adipiscenda, sed nõ
 faciendum nobis nihil tamen, nolumus
 expoliri, sed superuestiri: sed vt nouum
 induamus hominem, veterem necesse om-
 3. *nino est expoliari. Labor in expoliando*
 est, nouum induimus cum lauita. *Auci-*
Canentem. Sacerdotes tui induantur iusti-
tiam,

tium, & sancti sui exultent. Iidem & sancti sunt, & sacerdotes, qui propterea exultant, dum iustitia circumamiciuntur. Modici ergo non tædeat laboris illius, quem infert expoliatio. Regem tantum, qualis fuit Salomon, nõ pinguit à vino abstrahere carnem suam sapientiæ causa; & timor tuus, vbi timendũ non est, paucillũ laboris detreabit? Vt scias, quid vile sit hominibus, laboris causa negliges? Quot huius mundi sapientes, sapientiæ causa, in laboribus fuerunt à iuuentute sua vsq; ad senectam, & seniu, quæ tamẽ sapientia, vt erat de terra terrena erat, vana, inutilis, & tu ad veram sapientiam adipiscendam, qua cognoscitur, quid sit vile filii homini, ignauia veris, piger eris, & focors? Quin potius existimabis labores euitare, in cubili volutari, commodis vi atq; deliciis?

los tuos, & vide serpentem alium, illũ videlicet de quo Dominus. *Esote prudentes sicut serpentes*, considera vias laborantis, & discite sapientiam. Aspice in Christum, Dei sapientiam: considera vias eius, qui in labore, & ærumna pertransiit benefaciendo, vt non fatigeris animo tuo, vt non tædat te laboris, & itineris, quo illius vias considerantes, sequemur illum; sic aperientur oculi nostri; sic lumen recipiemus, sic erimus sapientes. Vix enim separantur visio, & operatio. Si Christum aspexeris laborantem, non eris otiosus. Sic Salomon iubet considerari vias formicæ ad imitandũ illam. Sic Dauid cecinit. *In mandatis tuis exercebor, & considerabo vias tuas.* Ergo ij, quos tædet laboris & itineris non considerant vias Christi; qui positus tamen est pro signo, vt in eum continuè oculos intendamus. Serpens æneus est solidus, constans, qui iniurias solis & pluuiæ, & æris, & noctis non timet, non patitur, non sentit, Constante perseuerat, qui sic sapiens est in veritate tuenda, vt cæcus illuminatus, non cedit falsis rationibus, & veris persecutionibus Pharisæorum. Atq; ita nõ extingueret in nocte lucerna mulieris fortis, b quæ manum suam misit ad fortia, & c panem otiosa non comedit, vbi d lucerna impiorum extinguetur; e & perderet sapientia huius mundi, & prudentia prudentium reprobabitur.

Psa. 118. 15.

a Proa. 31. 18. b 19. c 27. d Proa. 24. 20. e 1. Cor. 13. 19.

SECVNDA PARS.

VT cum sapietia stemus, aduersus malitiam repugnantes, considerauimus duo ista, quibus homo fit sapiens, nempe desiderium, & laborem, & vt victoriam plenam referamus, superiores existentes in bello isto. Alia duo ad hoc necessaria nunc demum attendamus. Hæc verò sunt fortitudo, & oratio; illa ad hostes, hæc ad Deum. Hæc discimus à Iosue, de quo scriptũ est. *Fortis in bello Iesus Naue, qui fuit maximus in salutẽ electorum Dei, expugnare insurgentes hostes. Inuocauit Altissimum potentẽ in oppugnando inimicos undique, & audiuit illũ magnus, & sanctus Deus in saxu grandinu virtutis valde fortis.* Duo præstitit Iosue; pugnavit, & orauit. Duo itidẽ

Eccl. 46. 2.

Ccc cæcus

5. Scrutare scripturas, & audi. Iam cõpleto solitudinis itinere, negante Edom transitum populo per terram suam, coactus est illam circuire. *Et tædere cepit populum itineris & laboris, & murmurauit. Quamobrem misit Dominus in populum ignitos serpentes.* Hæc plaga est, hæc mors, quam patiuntur inertes, qui recusant laborem, qui tædio afficiuntur in virtutis itinere. Quid serpens nisi calliditas? nisi prudentia? sed quia igniti erant propter exardescens venenum, prudentia illa, prudentia carnis, sapientia huius mundi, altutia diaboli. Nam *serpens callidior erat cunctis animalibus.* Nunc audi horũ pigrorum sapientiam. *Sapientior sibi piger videtur septem viris loquentibus sententias.* Sed quæ maior stultitia est, quàm ista sapientia? qd si hæc stultitia non est, neq; illa, ad quam hortatur sapiens, sapientia est. Et dicit ipse tamen. *Vade ad formicam, õ piger, & considera vias eius, & discite sapientiã, qua parat in æstate cibum sibi.* Si ergo sapientia est laborare dum tempus habemus, vt nobis necessaria suo tempore suppeditentur; summa stultitia pigritia est, quæ propterea stultissima est; quod sapientia pigro existimatur. Vis videre horum insipientiam, & cecitatem? Remedium attende. *Fac serpentem æneum, & pone eum pro signo; qui percussus aspexerit eum, viuet.* Aperi oculo.

Tom. II. Belliniani.

Proa. 11.

4.

Exod. 17.

Gen. 3. 1.

Proa. 26. 16.

Eccl. 10.

Proa. 6. 6.

Eccl. 10.

proverbio antiquo dicitur. *Ab impiis egredietur impietas*. Omnia commune & frequentissimum inter homines. *Dinas iniuste agit, & fremet: pauper autem laesus tacebit.* Occurrat ergo sapientia fortis, & æquo animo ferens illatas iniurias, & ab inferendis abstinens: quin magis de seipso vlciscatur homo, qui se peccasse cognoscit, vincens contra se in malo malum, & erga proximum in bono malum. Ita super omnia vincit cæcitas & sapientia omnium artifex, omnem habens virtutem attingit à fine usque ad finem, fortiter bellum disponit, insidias reuelat, frangit rationes, maledicta repellit, & tutatur illum, qui se illi commendauit. Vt dicere possit. *In conspectu potentium admirabilis ero, & facies principum mirabuntur me.* An non pauperem, qui fuerat cæcus, & expertus disciplina, sic induit virtute ex alto, deditque illi os, & sapientiam, vt illi resistere non possent omnes aduersarii eius: dedit & fortitudinem, qua omnia sustinuit.

9. Ratione demum propulsatur impetus malitiæ, quod cæcus sua adoratione designat. Nam audiens ab ipso Iesu, quod esset Filius Dei *proci dens adorauit eum*. Non valet natura seipsam superare: virtute opus est, quæ vt natura superet, superior sit natura. Hanc tribuit ille solus, qui naturam creauit, ergo deprecandus est vt illam tribuat. Quapropter & ipsa sapientia, vt malitiam vincat, desuisum veniat oportet: alioqui sapientiæ quinã continens esse potest, nisi Deus det? *Propterea Salomon deprecatur.*

Sap. 9. 1. *Deus Patrum meorum, & Domine misericordia, qui fecisti omnia verbo tuo, & sapientia tua constituisi hominẽ: Da mihi sedium suarum*

4. *afflictricem sapientiam.* Mitte illam de caelis

10. *sancti tui, vt mecum sit, & mecum laboret, vt sciam quid acceptum sit apud te. Et deducet me in operibus meis sobriẽ.* Difficilis nimis est pugna hæc contra domesticum istum inimicum. Accedere oportet ad Deum, vt inuentam misericordiam in auxilio opportuno. Pugnat malitiã, negotio perambulante in tenebris; luce superna opus est, vt illius insidia detegantur. Voluntaria propositio inordinati animi, quæ sua sunt querentis, fortiter se opponit sibi resistentibus,

cuiusmodi sunt mandata Dei, verbum Dei, viles conceptiones: brachio Omnipotentis munitum esse oportet, qui impetum tam vehementem decernit deicere, cuius causa necessaria sunt preces ad Deum. Hæc duo sunt, quæ Salomon deprecatur. *Mecum sit, & mecum laboret; vt sciam, quid acceptum sit apud te; ad discutiedas tenebras, sciam, quid acceptum sit: ad repellendos contrarios impetus, mecum laboret.* Tunc deducet me in operibus meis sobriẽ. Vis videre difficultatem huius pugnae? Requiritus Balaam vt iret ad maledicendum populo, responsum habet à Domino, vt non vadat, quia populus benedictus est. *Instat secundo Rex Moab per nuncios Ne cunctis venire ad me: paratus sum honorare te, & quidquid volueris dabo tibi.* Assentitur Deus vt vadat. Cur ita? vt nobis insinuaret quanta sit malitiæ vis, & auaritiæ quanta sit impulsio. Nam quod Deus noluisse, iam primo responso demonstraerat. Denique Angelus euntem voluit occidere. Si populus audisset, adiuuassem. Non audierunt: Dimisit eos secundum desideria cordis eorum. Dicit Deus in Psalmo. *O quam vehemens malitiæ impetus, vbi voluntas corrupta est, non facile superatur.* Pilatus vbi de veritate fuit questio, Christi innocentiam constanter declarauit, vbi ad interesse ventum est, vbi corrupta voluntas punitione sensit, cessit iustitia, malitiã inualuit, & ad mortem Christus adiudicatus est. Hic labor adhibendus est, hic petenda sapientia, quæ nobiscum laboret. Heu! quot sunt, qui Dei voluntatem scire prætendunt? at vbi laborandum est pro illa implenda, subit pigritia, comòdum ingeritur, conuertitur intellectus ad voluntatis corruptionem, & aliter in fine iudicatur, atque in principio. Sic populus instanter rogat Ieremiã, vt à Deo intelligat quid illis facere conueniat, si videlicet in Ægyptum debeant descendere an manere in Terra, promittentes se facturos, quod Deus decreuisset. Audita veritate, nempe vt manerent, quia non erat ad votum illorum, illam respuunt, dicentes. *Mendacium tu loqueris: non misit te Dominus Deus noster.* O cæcitas proficiscens ex mala voluntate O bellum malitiæ contra veritatem. O pralium

Sap. 9. 10.

ingratum ab impetu concupiscentiæ, hic laborandum, hic clamandum: *Mitte sapientiam, ut mecū sit & mecum labores.*

11.

Ecc. 2. 3.

Salomonem iam audiuius, se abstinentem à vino, ut per sapientiam disceret quid esset vtile filiis hominum: propterea que eadem sapientia quæ indicat quid acceptum sit apud Deū, ostendit & quid vtile sit filiis hominum, ex quo conficitur, id Deo placere, q̄ homines iuuat, id Deo acceptum, quod hominibus est adiumento. Ergo Deo displicet, quod pereamus, offenditur, si nobis noceamus. O quæ cæcitas simul Deum offendere, & seipsum occidere! O malitia, quæ malū est, malignis. Peritit populus, quod noluit diuinæ voluntati, per Jeremiā sibi ostensa, liberè assentiri. Perierunt Pharisei, qui lucem illis de cæco illuminato oblatam reiecerunt, & in suo peccato mortui sunt. Perit quisq; sequens suas concupiscentias, quarum via tenebræ sunt, & lubricum. Et quanta difficultas per lubricum ambulare vbi non statur super pedes; & quis fructus laboris? casus, intentus: *Qui fodit foueam, incidit in eā; & qui voluit lapidem, reuertetur ad eū.*

Jerem. 4. 3.

Prov. 6. 27.

Quid aliud est laborare, ut habeatur, quod concupiscitur, quam foueam fodere? quam lapidem volvere? Qui terrena quærit, & conatur ad se illa trahere, hic profectō foueā fodit, terrā de loco, vbi est, aliud transferens, & hic non est labor operosus; sed quid deinde in foueā cadit, quam fecit; ibi profertur, vnde terram sustulit. *Quoniā eripies Dominus pauperē de manu potentis, & vsurū & iniquitatem: & humiliabit calumniatorem.* Quid est verò calumniatorem humiliari, nisi in foueam incidere, quam fecit? & quid facit aliud mundi cupidus, quā saxum volvere? sed reuertetur ad eū.

Psal. 71. 4.

Ios. 7. 1.

15.

Suo se labore corrumpet, offendet, vulnerabit, opprimet, conteret. Achan furatus de anathemate, quodnam sibi emolumentum comparauit? lapidatus est à populo. An saxum vnum tantum ad eum reuersum est: totus populus illum lapidauit. An Iudeorum Christo insidiantium, iam tandē insipientia non est manifesta? Num totus mundus contra illos non clamat? *Quis operis odium fraudulenter, reuelabitur malitia*

Prov. 16.

26.

quis odium fraudulenter, reuelabitur malitia

ius in concilio. O concilium, o publicum, o multitudo & vniuersitas gentium. Reuelata est eorum malitia coram omnibus. Ergo *veritas omnia vincit.* Ergo lumen oculorum vtile est, & delectabile: Lucem ergo diligamus, quæramus, adipiscamur, ut luce tandem in cælis perfruamur æterna. Amen.

MORALE.

MIrum profectō est quod clamet Propheta. *Surdi audite.* Etenim si surdi sunt quomodo vocem possunt audire, quia illis, ut audiant, iubetur? sed nunquid non idem est de cæcis, quos itidem Propheta compellat pergens. Et cæci inueniuntur ad videndum. Quomodo enim ad videndum excitantur, nisi illis ostendendo, quæ prouocent, & moueant illos, ut videant quæ illis demonstrantur? At si cæci sint, quam ratione hæc mouentia, & prouocantia, ut ab eis prouocentur, & moueantur, conspiciantur? soluit dubium, & admirationē tollit Deus ibidem per eundem Prophetam subdens. *Qui curus nisi seruus meus? & quis surdus, nisi ad quem misi nuncios meos?* Surdi ergo sunt & cæci volentes, & voluntas ipsa surdos facit, & cæcos; qui neq; per se videant, quoniā cæci, neque ab aliis volunt illuminari: & propterea surdi. Porro voluntas tam sibi agglutinata est, tantum in eo, quod vult, delectatur, adeo sibi tribuit, ut ad sui exultationē pertinere arbitretur, quod liberè velit, q̄ vult, non ratione arctata, non lumine directa, non cuiuscunq; ducatu, aut nutu quasi gestata: & propterea quidquid ab illa alienū est respuit. Quid ergo? nulla erit horum salutis spes? sic dimittentur in suis adinventionibus ambulare, ut eos reuocari sit impossibile? Huiusmodi hi de populo videbantur, qui spōte sua sic à Deo recederent, ut non præterea vellent esse populus Dei, sed inter gentes, & cum gentibus computari. *Dixi tamen illis Deus Eccl. 10. Nequaquā ita erit, sed subiciam vos scepro 37. meo, & inducam in vinculis fœderis subiecti eris scepro, vinculis ligati, ut non ad libertatē vestrā viuere valeatis, o vtinā vox ista clementis Dei ad nos vsque pertineat! Id præstitit*

32. *praestitit Deus Dixerat populus. Erimus sicut Genes, & sicut cognationes terra, ut colamus ligna, & lapides. At ipse. Vivo ego, dicit Dominus Deus. quoniam in manu fortis, & in brachio extento, & in furore effuso regnabo super vos. Hinc enim populum ipsum afflixit iuxta maledictiones illi inrentatas, donec diceret, ut est in Osea Propheta. Vadam, & revertar ad virum meum priorem, quia bene mihi erat tunc magis, quam nunc. Hinc Regna captiuitatis flagellabat, sicut fecerat cum Aegypto, ut liberos dimitterent illos, & redirent in terram suam, ubi Dominum adorarent in templo, & se confiterentur populum Dei excelsi. & vti nam tandem furdis nostri temporis, caecis, qui nunc viuunt, haec eadem contingant, ut quoquo modo ducantur ad caenam Agni prouidi, & si non aliter, vel compellantur.*

13. *Sed ego non seruus ille sum, ad quem sermo Dei factus est. Exi cito in vias, & sepes, & compelle intrare? Nuncius sum qui verba referat, qui rationes proponat, qui exhortetur, partes meae sunt clamare; sursum. Vos ergo audite, & caci intuemini ad videndum. Vos ergo audite verbum Domini Paralytico dixit Dominus. Vis sanus fieri. caco nihil dixit: sed lutum fecit ex spuro, & liniuit oculos eius. Qui sic se liniri permisit, consentit. iussus vadit ad natatoria Siloë, & lauat: obtemperauit, assensit ergo. excitatus credidit, iussus obediuit, credens & obediens illuminatus est, confessus est; & probatus, fidelis inuentus est. O caece, veni, & caecis istis ducatum praesta. Non illum compello, cui Christus dixit. Pharisae caece, munda prius quod intus, ut fiat. & quod de foris est mundum. Illu compello, qui mundus corde, vidit Deum, & illuminatus oculo vidit Christum, & illuminatus oculo vidit Christum; cui propterea ipse Christus dixit de se. Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est. Hunc, qui fuerat caecus, & nunc illuminatus habet oculos cordis sui, sequimini eum quocumque ierit, quidquid dixerit, & fecerit. Hoc vnum modò vobis propono. Lutum suscepit à Christo impositum: lutum hoc accipite & vos. Quod verò lutum? aut quid lutum? Eritne cuiquam ambigendi locus,*

quia spurum, quod exiit de ore Altissimi, ut sapientia; qua dixit aliquando. Ego ex ore Altissimi proditus primogenita? est ergò salua sapientia? Terra verò si quid sit, ignoras, audi loquentem Dominum cum Nicodemus, & dicentem. Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixerò vobis caelestia, credetis? An non caelestia. a Pater meus quod dedit mihi maius omnibus est. Ego & Pater vnum sumus. b Quem Pater sancti. c A me ipso facio nihil d Pater in me manens ipse facit opera. ergò terrena ista sunt. e Nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre Regnum Dei. f Quod natum est ex carne, caro est; & quod natum est ex spiritu, spiritus est. g Spiritus ubi vult spirat & vo. em eius audis, sed nescis unde veniat, aut quò vadat. Haec tamen quamuis terrena, Dei sapientia plena erant. Vnde cum admiratione dicit illi Dominus, eò quòd non intelligeret illa. Tu es magister in Israel, & haec ignoras? Rationes itaque & similitudines ab his inferioribus sumptae lurum sunt.

O Domine, veni, & denuò fac lutum, quod ponatur super oculos caecorum istorum. Surgi audite caci intuemini ad videndum Lumen oculorum eiusmodi est, ut omnibus placeat, ab omnibus appetatur; sine quo non videtur, quòd homo valeat gaudere. Vnde & sanctus ille vir ad salutantem Angelum dixit. Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen caeli non video? Rebelles in populo renuentes accedere ad Moysen, dixerunt. Non venimus Nunquid parum est tibi, quod eduxisti nos de terra, qua lacte, & melle manabat, ut occideres in deserto, nisi & dominatus fueris nostri? Re vera eduxisti nos in terram, qua fuit riuus lactis & mellis & dedisti nobis possessiones agrorum & vinearum, an & oculos nostros vult eruere? Verba ista non ostendunt quantum aestimentur, quantum diligantur oculi; quando post tot damna, qua sibi à Moysè praetendunt illata, addunt & oculorum amissionem? Ergò lumen oculorum huius capitis nostri tam sunt in pretio, ut ceteris multis ac magnis bonis praeferrantur. Per Deum immortalem non plaris faciunt homines mentis oculos? cernere, &

discernere ratione? ò lutum, ò ratio diuinæ sapientiæ à terra desumpta, aperi oculos cæcorum, qui lumen veritatis despiciunt, qui, quoniam non despiciunt, despiciunt. Si pretiosior est spiritus, quam corpus, nonne & oculi illius sunt supra oculos huius? sic oculi isti exteriores habentur in pretio, ut vitæ isti temporali comparentur, & de charis, qui moriuntur, dicimus, quod claudimus oculos eorum, & quod morientes claudunt oculos. Ita & vita vera, & felix cum lumine vadit viuentis animæ nostræ, quæ ideo dicitur lumen vitæ. Morientis diligimus vitam; & vitam non diligimus animæ immortalis. lumen deficiens charum est nobis; & vile erit in oculis nostris lumen indeficiens? claudetur aliquando oculi corporis nostri, recedente ab eis anima, quæ est lumen excellentius. At oculi, qui luce gratiæ fruuntur, quæ est lux perpetua, tunc magis aperiuntur; & hos tu despicias, & illos suspicias? Quid videbis in lumine isto, nisi vilia in terra, longinqua in cælo, omnia creata, limitata, transeuntia? quid videbunt mentis

Matt. 5. 8. oculi, si mundi sint, & lucidi? Ipsi Deum videbunt creatorem cæli & terræ, qui lux est, & tenebræ in eo non sunt vllæ. Concupiscentia oculorum transiit, consilientia oculorum cordis permanet in sæculum sæculi. & adhuc quod perditur vis tenere; quod non perditur, non studeas retinere? sit delectabile videre solem, quanta erit delectatio videre Deum? O homines, quos oculos cum brutis communes habetis, propensè amatis; ij verò, per quos brutis estis superiores, & illis dominamini nullum habent locum in corde vestro? quid dicam? Anima, amas oculos corporis & non amas tuos ipsos? Amas, unde deciperis, & turbaris; & unde saluaris, & gaudes, non amas? oculos diligis illos, qui te saepe de tua dignitate deturbant, trahunt ad vilissima, torquent, lacerant, & loco consistere non permittunt; & lucem illam tuam ipsius non diligis, quæ te spectatissimam reddat clarissimam, amplissimam, ornatissimam? Pergamne, & in hoc luto cæcorum oculis adiuuendo, complebo sermones meos? Deficiet me tempus enarrantem, quanta mala cæcitas, quantum bonorum afferat lux. Claudatur iudicium, ferat sapientissimus

sententiam, utrunque bonum lux animæ, visio corporis. Sapientia illa est, hæc lux eterna in sententia. Est enim hæc (nempe sapientia) speciosior sole, & super omnem dispositionem stellarum luci comparata inuenitur prior. Illi enim succedit nox: sapientiam autem non vincit malitia.

Sic stat sententia pro natura vtriusque; & dignitate. At si sequentia aduertas, quæ mala non sequuntur lucem hanc oculorum? Potest enim pulchrum visu, oculos afficiens prima mulieris, nunquid non mortis omnium fons fuit, qui in omnium malorum aquas plurimas abundauit? quid diluuium induxit super omnem terram, nonne lux oculorum ista? *ex hoc enim quod viderunt filii hominum, corrupta est omnis caro, & repleta est terra iniquitate, propter quam venit cataclysmus. ait enim sapiens. Propter iniquos factus est cataclysmus.* Et ut singulares taceam calamitates, quas oculi profuderunt, hoc vnum dicam, quod ex tribus malis, quæ inundant mundum vniuersum, vnum est concupiscentia oculorum. *Sed & concupiscentia carnis, oculos sequitur: ut exitus 16, infelix Davidis demonstrat euidenter. Et ille idem in Psalmo canens. Superbo oculo, & in satiabili corde, cum hoc non edebam. Psal. 103. Non ostendit superbiam in oculis residue. Isai. 2. sublimis hominibus humiliati sunt. Ergo cœtus mundi malignitas oculis tribuitur à Verbo Dei. At de sapientia, ut vno verbo omnia complectar, ait sapiens. *Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius: Infinitus enim thesaurus est hominibus, quo qui vili sunt participes facti sunt amicitia Dei. Neminem enim diligit Deus, nisi eum, qui cum sapientia inhabitat. Etiamne ergo his stantibus, sic erunt homines stulti, & hostes animæ suæ, ut ne quidem cogitent de luce ista splendida mentis, sed in tenebris conticeant, conquelescant; & hanc dicant esse partem suam, ut epulentur & exulent in rebus seculi; & re ipsa dicant. *Omnia qua desiderauerunt oculi mei, non negaui eis. O lutum sacrum, ò verbum DEI, ò rationes palpabiles de terra cum spuro sapientiæ Dei confectas, vbi est forti-***

fortitudo vestra: vbi virtus: vbi potentia ad illuminationem cęcorum? lam tandem opera vestra aperiantur oculi cęcorum, vt videant, & intelligant, & fiantur, & saluentur, adeo vt demum videant in æternam gloriam Dei, visi in claritate, & charitate perpetua. Amen.

FERIA II. DOMINICÆ DE CÆCO.

CONCIO PRIMA.

Quis vestrum cogitans potest adiciere ad staturam suam cubitum vnum. *Matth. 6.*

ARGUMENTVM.

Proponuntur due sollicitudines, cęlestis & terrena. In Deo reponenda spes nostra. Afferuntur rationes nos impellentes ad hoc. Alię rationes nos moventes ad sollicitudinem cęlestiū amplexandam.

1. **S**I non est minoris dignitatis nunc Christianus quilibet, quam fuerit iam olim in veteri lege sacerdos, quandoquidem populus Christianus est sacerdotium regale, & gens sancta, vt ait Princeps Apostolorū Petrus: *1. Pet. 2. 9.* Profectō nihil minus distindere de Dei pro-
Nū. 18. 20. uidentia debet, quam tunc sacerdotibus
Deut. 18. 1. iubeatur a Deo, qui partem non essent in
1. Cor. 13. 14. reliquis tribus habituri, sed de primitiis,
Ex. 45. 26. & Deo oblati, quasi de mensa Domini victuri. Id quod sapiens in laudibus Aaron ita recenset. *Panem ipsi in primū parauit in facietatem: nam & sacrificia Domini edent, qua dedit illi, & semini eius. Ceterū in terra gentes non hereditabit, & pars non est illi in gente: ipse enim est pars eius, & hereditas.* Quapropter idem Sanctus Apostolus Petrus ita & hortatur, & iubet. *Omni sollicitudinem vestram proicietes in eum, quoniam vniuersa cura est de vobis.* Hoc itaque est, quod hodie nos docet Dominus, dicens.

Quis vestrum cogitans potest adiciere ad staturam suam cubitum vnum? & de vestimento quid solliciti estis? Vbi de duabus sollicitudinibus propositis, vnam tollit, alteram iubet. De prima. *Nolite solliciti esse dicentes. Quid manducabimus, aut quid bibemus? aut quo operiemur?* De secunda verò. *Quæritū primum Regnum Dei, & iustitiam eius.* Primam considerantes, duo attende-

Disiſſo.

mus. Alterum sunt rationes illam remouentes sollicitudinem. Alterum est corollarium, (quod dicunt) documentum videlicet, de non curandis superfluis.

Rationes ponderantes, quibus a mala illa sollicitudine deterremur; primū aduertimus, quod non frustra Christus huic iussioni, atque consilio rationes adhibuit, verbis præceptoris non contentus, aut exhortatoris. Ita enim quam cupiat nos esse sollicitudine ista solutos notū facit omnibus, dum iussioni adiicit rationes, easq; multas, & admodum præstantes, & efficaces; vt verè qui, quod eiusmodi suadetur rationibus, id non præstat, is se ratione vacuū, & mente alienum declarat. Propterea tam frequens in scripturis est, ac siq; stultorum accusatio, & reprehensio, quod a ratione demient maximè, illiq; aduersentur; quorum redargutio eiusmodi quam id displiceat Deo, euidenter manifestat; & consequenti rationibus istis Christus innuit, quā a ratione procul sit, qui sollicitudine ista mala laborat; quantō enim rationi consonum est de temporalibus non cogitare, tantō qui cogitat, rationi aduersatur. Deniq; & fragilitati nostrę subsidium dignanter adaptat. Tam est vnicuiq; cordi vita ista natura; vt pendens iugiter videatur ante oculos nostros, & illi vnde quaq; timeamus. Inde populi murmuraciones in deserto, Non sunt aquę: deest panis, *cur e-* *Num. 21. 5.*
duxistis nos in desertum istud, vt occideretis *Exod 16 3.*
omnem multitudinem fame? Indè communis hominum sollicitudo, sedulitasque in prospiciendis vitę necessariis. Vidit hanc nostram infirmitatem Christus, compassus est, prospicit, vt par est. Ideo non videmus cōtra populum, super necessariorū ad vitam defectū murmurantem, irasci Deū. Murmurat videns Pharaonē se persequen-

tem &